

Pesem je materni jezik človeškega rodu

Ko mladi mešani pevski zbor sv. Nikolaja iz Litije pod vodstvom prof. Helene Fojkar Zupančič »spregovori«, umolkne še tako razigrano občinstvo, prisluhnejo mladi in odrasli poslušalci.

Najkakovostnejši slovenski cerkveni zbori so v soboto in nedeljo, 23. in 24. oktobra, nastopili na Slovenskem festivalu cerkvene glasbe in pesmi v Cerkljah, litijski zbor dijakov, študentov in mladih zobražencev iz Litije in okolice je svoje zborovske skladbe zapel suvereno, pokončno, ubrano, dovršeno, da jim ni bilo enakega. »Pesem mi pomeni most do mojega najbolj notranjega bistva, most do bližnjega in Boga,« zatrjuje prof. Fojkarjeva. »Razumem jo kot čisti božji dar, kot stik s presežnim, mističnim, onstranskim.«

bo, saj sta oba bila tudi ljubitelja glasbe in petja. Mami je igrala violino, oče pa klarinet; dolga leta je bil tudi organist; uspešno je vodil litijski mešani cerkveni pevski zbor.

Če imamo pred sabo plemenit cilj, se zanj moramo bojevati ... Na nižji glasbeni šoli sem obiskovala »klavir«; nadaljevala sem na srednji na teoretskem oddelku; potem sem vpisala še solopetje.

Ko sem imela petnajst let, sem oblikovala otroški župnijski zborček, ki je z leti prerasel v dekliškega; ta je zaslovel po vsej okolici, zato so se vanj vključevala tudi dekleta iz sosednje župnije. Vsem nam je bilo hudo, ko sem zbor morala razpustiti zaradi nerazumevanja tistih, ki bi ga morali najbolj podpirati in pospeševati.

Studij na Akademiji za glasbo v Ljubljani, solopetje pri prof. Marku Bajuku in prof. Ireni Baar, sodelovanje pri komornem zboru Ave so bile nepozabne stopnje mojega pevskega in glasbenega dozorevanja in oblikovanja. Vzporedno z rednim študijem sem se udeleževala raznih seminarjev po Evropi in se ostrila pri znanih dirigentih (E. Ericson, G. Graden), velik zgled sem odkrila tudi pri slovenskih zborovodjih (prim. Majda Hauptman, Andraž Hauptman, Tomaž Faganel).

Z največjim veseljem sem poučevala glasbo in klavir na Glasbeni šoli v Litiji, v letu 1995 pa sem sprejeta ponudbo glasbene pedagoginje na Škofijski klasični gimnazij v Šentvidu; najprej sem pomagala pri mešanem zboru, potem prevzela Komorni dekliški zbor ter pouk vokalne tehnike in solopetja; z dekliškim zborom sem dosegla prve večje uspehe v zborovstvu.

Dobro petje ni cilj, temveč pot ... Ta misel je stalnica v mojih

Bogoslužje je že samo po sebi lepo in dobro, a ubrano odpeta pesem ljudem v cerkvi pomaga k temu, da se duša lažje približa Bogu. A včasih samo beseda ne zadostuje. Pri tem lahko pomaga glasba kot najbolj neposredni jezik duše.

zborovskih prizadevanjih. Moj pevski zbor bi na neki način lahko bil tudi plesna skupina, nogometni klub ali klekljarski krožek. Poglavitno je, da se ob petju (ob tem, kar skupaj počnemo) brusimo, da rastemo v občečloveških vrlinah, da spoznavamo globine lastnih duš in božjo dušo, da se učimo iskrenosti, odprtosti in neposrednosti, da se ne bojimo priznati, da premagujemo lastne frustracije in razvade, da se v veselju žrtvujemo, ker vemo, da bogatimo sebe, razveseljujemo druge in častimo Boga.

Katera vseživljenjska šola more biti lepša, kot je petje v pevskem zboru? Prav tako kot petje in vodenje zbora je zame osrečujoče poučevanje v razredu in tudi po-

samični pouk vokalne tehnike. Mladi so polni dvomov, strahov in frustracij. Peti ne moreš, če te je strah sebe, profesorja, morebitnega občinstva. Učenci se učijo premagovati svoje strahove, dvome, negotovosti. Odkrivajo lastne spo-

nemirna, radovedna in živa narava se vedno vrača k umetnosti, ki me navdihuje, pomirja in polni z naboji duha.

Z uspehi stopamo pod reflektorje nagrad, priznanj, aplavzov ... Vse to pride s časom samo po sebi. Uspehi na koncertih so znamenja trdega dela, velikih odgovorov in ljubezni, zvestobe skupnosti, viziji ... Moji litijski pevci so veliki garači; redno se srečujemo enkrat na teden, kadar je dela preveč (pred večjimi cerkvenimi prazniki, koncerti ali tekmovanji), pa tudi pogosteje. Dvakrat na leto imamo intenzivne vaje, na katerih praktično cele dneve vadimo, v odmorih pa imamo dovolj priložnosti za medsebojno spoznavanje in razvedrilo. Vsako drugo nedeljo in ob večjih praznikih pojemo pri bogoslužju v domači cerkvi. Domači

prof. Helena Fojkar Zupančič (foto: iz)

župljani in župnik so nam za lepo petje hvaležni in nas spodbujajo. Ob vsakem večjem nastopu se nas spomnijo, prav tako nas prihajajo poslušati drugam; tudi na tekmovanjih smo imeli svoje - litijsko občinstvo. Vsak uspeh, vsaka naklonjenost je spodbuda za nove napore.

V svojih srcih in dušah poživeti in razumeti sporočilo skladbe ... Pri delu s pevci poskušam biti sproščena in iskrena; v to smer gre tudi naše skupno iskanje. Menim, da gre lahko le na ta način doživljanje in poustvarjanje nekega glasbenega dela v globino. Prizadevamo si, da sporočilo skladbe najprej prav razumemo, ga nekako prenetemo in ponotranjimo. Čudovite melodije in harmonije so potem krona na vsa ta prizadevanja.

Ker delujemo tudi na svetnem področju - koncertiramo - je že marsikdo vprašal, ali nas dejstvo, da smo cerkveni zbor, ne otežuje. Moj odgovor je povsem preprost: Srečevati smo se začeli kot cerkveni zbor in tako bo tudi ostalo! Sodelovanje na koncertih terja od pevcev veliko žrtev. Menim, da je to, da smo cerkveni zbor, za nas dodana vrednost. Mogoče prav zato laže in globlje doživljamo in posredujemo skladbe z duhovno vsebino, ki imajo v našem seznamu skladb največji delež.

Cerkveno petje, še posebej petje, je začimba liturgiji. Liturgija

je že sama po sebi lepa in dobra, a lepo odpeta pesem ljudem v cerkvi pomaga k temu, da se duša privzdigne k Bogu. No, vsaj Litijani so nam tako rekli. Včasih samo beseda ne zadostuje, pri tem lahko pomaga glasba kot najbolj neposredni jezik duše.

Vse se je začelo s skupino za glasbo navdušenih skavtov ... Z mojem sva nekoč vodila skavte v Litiji. Med nekaterimi ljubitelji petja se je porodila želja, da bi se učili večglasnega petja. Poleg skavtskih srečanj smo se začeli srečevati še na pevskih vajah. Začetki niso bili spodbudni, saj je v zborčku pel vsak, ki je to želel - ne glede na to, ali ima posluš ali ne. Mnogi niso poznali ne glasbene teorije ne solfeggia. Skratka, vse je škripalo, pihalo in ropotalo ... A bilo je veliko volje in ljubezni do petja. Ker so vztrajali oni, sem vztrajala tudi jaz. Da naš trud ni bil zaman, se je pokazalo na oživilni dekanijski pevski reviji leta 1997: poslušalci so nas nagradili z dolgim valom ploskanja in tako spodbudili k nadaljnjemu delu. V naše vrste so prihajali novi pevci. Naš prvi pomembnejši javni nastop je bil leta 2000 na festivalu cerkvene glasbe v Cerkljah na Gorenjskem.

Ker smo pevsko lepo napredovali, so nam okvirji petja pri maši in s tem tudi pevске literature počasi postali pretesni. Začeli smo se udeleževati najprej svetnih revij. Leta 2003 smo se prvič preizkusili na državnem tekmovanju v Mariboru in se na veliko presenečenje in veselje uvrstili med zlate, torej najboljše slovenske zборе.

Obetavní prameni društva Nova kultura Litija ... Zaradi razveseljivo dobrega napredovanja in uspešnih nastopov je zbor sv. Nikolaja postal član evropske zborovske zveze **Europa cantat**. Člani zbora (ki deluje pod pokroviteljstvom društva Nova kultura) so poleg svoje osnovne dejavnosti, petja pri bogoslužju v domači cerkvi, dejavni tudi na drugih področjih kulturnega življenja v Litiji in okolici. Seznam pesmi, ki jih zbor poje, je zelo obsežen, saj lahko nastopa na svetnih in cerkvenih revijah, prireja koncerte. O božiču leta 2003 je izdal svojo prvo zgoščenko, na kateri skupaj s simfoničnim orkestrom *Simfonija Luwigana*, z basbaritonistom Markom Finkom in otroškim zborom sv. Nikolaja izvaja (prepesnjen v slovenščino) božični opus angleškega skladatelja Johna Rutterja. Na mednarodnem tekmovanju odraslih zborov v Mariboru 2004 je zbor prejel zlato plaketo, nagrado za najboljši slovenski zbor na tekmovanju, priznanje za najboljšo izvedbo obvezne skladbe ter priznanje za najboljši nastop v kategoriji folklorne glasbe. Enake uspehe je naš zbor dosegel na državnem tekmovanju odraslih zborov v Mariboru v letu 2003. To nas vsekakor obvezuje k nadaljnjemu vztrajnemu delu. Lepo je biti med mladimi, ki jih močno povezuje veliko veselje do petja ter odkrivanja duhovnih razsežnosti glasbe. Med njimi je dovolj odprtosti tudi za vrstnike, ki niso prejeli zakramentov, a jih je pritegnila v naš krog želja po dobrem petju in prijateljskih vezeh; drug ob drugem se vzgajamo, brusimo in tako zorimo v plemenite in dobre ljudi.

Pogovarjal se je JOŽE ZADRAVEC